

mi pristopi italijanskih paleografov, predvsem A. Petrucci in A. Pratesija, ki v polemiki s tradicionalistom G. Cencettijem odkrivata psihološke in umetnostne značilnosti, ter razkrivata ideološke posebnosti srednjeveških in novoveških pisarjev ter javnih napisov. S konkretnim sodobnim pristopom k preučevanju napisov v stolni cerkvi sv. Marka v Benetkah pa se je preizkusila dr. Francesca Cavazzana Romanelli.

Spomin na solde, »grošče«, lire in dukate nam je osvežil dr. Franco Rossi. S strnjanim prikazom je zajel značilnosti delovanja beneškega monetarnega sistema, ki se je v svojih inačicah ohranil v drugih deželah in zavesti ljudi še dolgo po propadu Republike (1797).

Podrobneje je predstavila beneški arhiv in njegove fonde bivša direktorica dr. Maria Francesca Tiepolo, ki čakajoč na abecedno vrsto pri izdaji vodnika po fondih italijanskih državnih arhivov še vedno prisega na analitični inventar Andrea Da Mosta (*L'Archivio di Stato di Venezia, Indice generale, storico, descrittivo ed analitico*) iz leta 1937. Njihovi poglobljeni fondji za odnose z deželami zunaj beneškega mesta so zajeti v serijah, imenovanih Senato. Tako imajo najprej serijo Senato Misti, ki je na začetku za prvo polovico 14. stoletja uničena, nadaljujeta pa jo seriji Senato Terra za beneške dežele apeninskega polotoka in Senato Mare za ostale beneške pokrajine. Tu je Istra vedno nekako v sredi, saj jo enkrat prisojajo deželam, imenovanim Terra, drugič in pogosteje pa deželam da Mar. Serije oblikujejo tudi t.i. Senato Secreti, ki se kasneje delijo na Senato Rettori za beneške dežele in Senato Corti za meddržavne odnose. Seveda beneški arhiv hrani še obilo drugih pomembnih fondov za zgodovino naših krajev, med katerimi so bili mnogi že tudi objavljeni, vendar se 52 strokovnih delavcev beneškega arhiva lahko upravičeno pohvali z zelo obsežno dokumentacijo za starejšo zgodovino naših krajev.

Seznanili so nas še z uporabo računalniške tehnologije v arhivih, kjer se z njo ukvarjajo že od sedemdesetih let, pa vendar niso še prišli do zaključnega programa in prezentacije, ki je problematična zlasti za starejše gradivo.

Šolske kronike – razstava Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici

Aleksandra Pavšič Milost

V preddverju stavbe Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici je bila od decembra 1990 do septembra 1991 postavljena razstava o šolskih kronikah. Njen namen je bil iz različnih zornih kotov predstaviti to vrst arhivskega gradiva, ki je eden najdragocenejših virov za preučevanje razvoja šole, kraja ali širšega območja. Težišče je bilo na prikazu razvoja šolskih kronik osnovnih šol, za katere je v goriškem arhivu dovolj gradiva.

Avtorica razstave Vlasta Tul je poskušala odpreti šolske kronike na čimveč vsebinsko različnih straneh, tako da bi si obiskovalce lahko ustvaril mozaično podobo šolske kronike. Ustavila se je pri spreminjanju šolske kronike kot arhivskega dokumenta in pri kronikah kot viru za preučevanje razvoja šol. V njih namreč preberemo precej o prostorskih in materialnih možnostih šol, o njihovih zidavah in popravilih, o organizacijskih spremembah, začetkih in prenehanju delovanja. Posebno poglavje razstave je bilo namenjeno življenju v domačem kraju in po svetu, kot ga zaznamo iz šolskih kronik. Dogajanja v šoli so se namreč vedno in se še zrealijo v življenju kraja in obratno. Prav tako je v šolskih kronikah namenjenega precej prostora velikim dogodkom kot je bila npr. prva svetovna vojna, spremljamo pa lahko tudi različna praznovanja. Na razstavi je razgrnjenih nekaj strani, ki opisujejo praznovanja v obdobju od 1945 do 1973. Eno od poglavij razstave je predstavljalo fotografije in risbe v šolskih kronikah. Od petdesetega leta dalje se namreč začne v kronikah pojavljati fotografije šol, učencev, prireditvev itd., kar v primernih količinah še bogati izpovednost gradiva. Razstavljeni so bili tudi nekateri dokumenti, ki bi po svoji vsebini sodili v šolsko kroniko (zapisi o pričetku pouka, kratka zgodovina šole ...), so pa bili najdeni v drugih fondih. V zadnjem delu razstave so bile predstavljene kronike drugih vzgojnoizobraževalnih ustanov (srednjih šol, vrteev, dijaških domov), ki kronik običajno ne vodijo tako redno kot osnovne šole. Razstavljen je bil tudi posebej za ta namen izdelan zemljevid občin Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin z vrisanimi kraji, za katere so ohranjene šolske kronike, ki jih je v originalu ali reproducirane možno videti v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici.

Razstavo je spremljal katalog. V prvem delu spregovori avtorica o pomenu šolskih kronik, njihovi ohranjenosti in razvoju. Drugi del je seznam razstavljenega gradiva (83 eksponatov), sledi pa še seznam kronik šol z območja občin Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin, ki jih hranijo v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici ali pa drugi imetniki.